Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування ізолятора тимчасового тримання № 1 Головного управління Національної поліції в Запорізькій області 30.06.2026

м. Запоріжжя, 2026

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 30.06.2026 групою НПМ здійснено відвідування ізолятору тимчасового тримання № 1 Головного управління Національної поліції в Запорізькій області (далі – ізолятор, ІТТ).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Короткова Юлія Леонідівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Бізденежний Сергій Романович, представник громадської організації.

Ізолятор є структурним підрозділом Головного управління Національної поліції в Запорізькій області та розташований за адресою: вул. Верхня, 2, м. Запоріжжя, Запорізька область.

Керівництво: Московка Олексій Володимирович, начальник ІТТ.

Відвідування відбулося у присутності:

Московки Олексія Володимировича, начальника ІТТ;

Буцовського Сергія Олександровича, начальника відділу організації діяльності ізоляторів тимчасового тримання та моніторингу дій із затриманими Головного управління Національної поліції в Запорізькій області.

Відповідно до штатного розпису штатна чисельність ІТТ становить 31 штатну одиницю, з яких 29 посад атестованого складу (13 посад середнього складу та 16 посад молодшого складу) та 2 посади цивільного персоналу (прибиральник службових приміщень і робітник з комплексного прибирання).

Під час відвідування встановлено, що в ІТТ наявний некомплект кадрів, який становить 5 штатних одиниць, зокрема 4 посади поліцейських та 1 посаду цивільного персоналу.

Ізолятор функціонує в окремій одноповерховій будівлі (фото 1, 2). В ІТТ обладнано 13 камер для тримання осіб, загальний ліміт наповнення яких становить 32 місця. Середньодобове наповнення ізолятора становить 8 осіб.

З початку 2026 року в ІТТ утримувалось 429 осіб. На момент відвідування в ІТТ утримувалось 3 особи, піддані адміністративному арешту, з якими проведено конфіденційне спілкування. Під час спілкування скарг на умови тримання, дії чи бездіяльність працівників ізолятора, а також на неналежне поводження від утримуваних осіб не надходило.

Факти заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті утриманим в ІТТ особам відсутні.

Камерні приміщення обладнані одноярусними та двоярусними ліжками, а також оснащені необхідними санітарно-гігієнічними приладами (фото 3, 4). Для забезпечення гігієнічних потреб утримуваних осіб функціонує окреме приміщення, обладнане душовими кабінами (фото 5).

Під час перебування в ІТТ утримувані особи забезпечуються триразовим харчуванням відповідно до Норм харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби України, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках та інших приймальниках Національної поліції, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 16.06.1992 № 336.

Харчування організовано у вигляді готових страв у реторт-пакетах (наборів вакуумно упакованих продуктів) на підставі договору, укладеного між Головним управлінням Національної поліції в Запорізькій області та ТОВ «Фабрика смаку».

З метою забезпечення права утримуваних осіб на щоденну прогулянку на свіжому повітрі в ІТТ облаштовано дворик для прогулянок (фото 6). За інформацією адміністрації, утримуваним особам забезпечується можливість щоденного перебування на свіжому повітрі тривалістю не менше однієї години.

Особовий склад ІТТ пройшов курси надання першої домедичної допомоги, отримавши відповідні сертифікати.

В ізоляторі впроваджено інформаційну підсистему «Custody Records», функціонування якої спрямоване на забезпечення додержання прав осіб, які перебувають в ІТТ, шляхом фіксації та контролю всіх етапів їх поміщення, перебування, переміщення, а також дій працівників поліції стосовно таких осіб.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування ІТТ здійснено 16.05.2025, за результатами якого надано наступні рекомендації:

1. Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області:

розглянути питання про створення установ, спеціально призначених для осіб підданих адміністративному арешту (перебувають під вартою понад 72 години) та розширити спектр і частоту заходів, доступних для осіб, затриманих за адміністративні правопорушення, доки вони продовжують утримуватися в ІТТ з метою виконання рекомендацій Європейського Комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (пункт 34 Доповіді для Уряду України щодо проведеного відвідування в Україну з 16 по 23 жовтня 2023, CPT/Inf (2024) 20).

2. Ізолятору:

привести стан камерних приміщень (особливо санітарних вузлів) до умов, які відповідатимуть встановленим санітарно-гігієнічним вимогам;

забезпечити утримуваним особам реалізацію права на доступ до свіжого повітря шляхом обладнання вікон камерних приміщень з можливістю

власноручно їх відкривати ув'язненими для провітрювання саме тоді коли це потрібно і незалежно від дозволу адміністрації установи;

обладнати камерні приміщення справними кнопками виклику чергового з метою негайного встановлення контакту з персоналом ІТТ;

вжити заходів, спрямованих на забезпечення доступності приміщень ІТТ для потреб маломобільних груп населення відповідно до вимог Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення»;

забезпечити належне ведення обліку осіб, які потребують замісної підтримувальної терапії відповідно до вимог нормативно-правових актів що регламентують документування медичних послуг у місцях несвободи.

На момент відвідування групою НПМ встановлено, що рекомендації, надані за результатами попереднього відвідування, виконані частково.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права не бути підданому катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.

1. Повага до людської гідності є фундаментальною вимогою поводження з кожною особою, яка перебуває під вартою або позбавлена волі, незалежно від її правового статусу та місця тримання.

Відповідно до пункту 18.1 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація Rec (2006) 2 Комітету Міністрів держав-учасниць) (далі – Європейські пенітенціарні правила) розміщення ув'язнених, і зокрема, надання місць для сну, повинне проводитися з повагою до людської гідності та, по можливості, із забезпеченням можливості усамітнення, а також відповідно до санітарно-гігієнічних вимог з урахуванням кліматичних умов, і зокрема, площі, кубатури приміщення, освітлення, опалення та вентиляції.

Згідно з правилом 13 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями (Правила Нельсона Мандели) усі приміщення, якими користуються в'язні, зокрема спальні, повинні відповідати всім санітарним вимогам, при цьому належна увага має приділятися кліматичним умовам, зокрема кубатурі приміщень, їх мінімальній площі, освітленню, опаленню та вентиляції.

Відповідно до підпункту 2 пункту 1 Розділу XII Інструкції із забезпечення режиму тримання та охорони осіб, які утримуються в ізоляторах тимчасового тримання Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 25.09.2023 № 777, начальники територіальних органів поліції затверджують Положення про ІТТ та, зокрема, зобов'язані приділяти постійну увагу запобіганню надзвичайним подіям в ІТТ, створенню належних умов для тримання утримуваних осіб, дотримання їх прав і законних інтересів, а також матеріально-технічному забезпеченню.

Відповідно до Акта комісійного обстеження ізолятора, затвердженого начальником Головного управління Національної поліції в Запорізькій області 16.05.2026, санітарний стан приміщень ІТТ визнано задовільним, а ізолятор – придатним для тримання затриманих та взятих під варту осіб.

Водночас під час відвідування групою НПМ встановлено, що загальний санітарно-гігієнічний стан камерних приміщень є задовільним, проте окремі приміщення потребують проведення ремонтних та санітарно-гігієнічних заходів.

Так, в одній із камер виявлено плісняву на стелі та зношеність підлогового покриття (фото 7).

2. Під час відвідування камерних приміщень представниками групи НПМ встановлено, що в них не забезпечено належного доступу до природного освітлення та свіжого повітря. Зокрема, вікна камер розташовані на значній висоті, мають невеликі розміри та надмірну заґратованість, що істотно обмежує доступ природного світла до приміщень, а конструкція вікон унеможливлює відкривання кватирок особами, які утримуються в ІТТ, та, відповідно, належне провітрювання камер (фото 8, 9).

Така організація доступу до природної вентиляції та природного світла не забезпечує належних умов тримання та свідчить про недотримання вимог пункту 11 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 18.2 Європейських пенітенціарних правил.

У своїй Одинадцятій Загальній доповіді [CPT/Inf (2001) 16] Європейський комітет наголошує, що заходи безпеки щодо окремих категорій утримуваних осіб є допустимими, проте вони не повинні позбавляти таких осіб доступу до свіжого повітря та природного освітлення.

Світло і повітря є базовими фізіологічними потребами людини, а отже – невід'ємними правами кожного, хто тримається під вартою. Відсутність доступу до сонячного світла та свіжого повітря створює умови, сприятливі для розвитку і поширення інфекційних захворювань, зокрема туберкульозу.

3. У порушення пункту 24.10 Європейських пенітенціарних правил та вимог Галузевих будівельних норм В.2.2-00032684-001:2023. Об'єкти для утримання (розміщення, поміщення осіб), затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29.12.2023 № 1091, камерні приміщення ІТТ не обладнано антенами ефірного телебачення та радіодинаміками, у зв'язку з чим утримувані особи позбавлені можливості одержувати інформацію про суспільні події.

Порушення права на життя.

4. Право на життя є невід'ємним правом кожної людини та гарантується статтею 27 Конституції України і статтею 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. В умовах дії правового режиму воєнного стану на державу покладається обов'язок вживати всіх можливих заходів для забезпечення безпеки осіб, які перебувають у місцях несвободи, зокрема шляхом створення належних умов для їх захисту від наслідків збройної агресії.

Під час відвідування встановлено, що в ізоляторі відсутні захисні споруди цивільного захисту або найпростіші укриття, придатні для укриття осіб, які утримуються в ІТТ, та персоналу у разі оголошення сигналу «Повітряна тривога».

Відповідно до наданої адміністрацією ІТТ інформації, у 2023 році службовими особами Запорізького районного управління Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій України у Запорізькій області та Головного управління Національної поліції в Запорізькій області проведено оцінку будівлі ІТТ щодо можливості її використання як найпростішого укриття. За результатами проведеної оцінки встановлено, що будівля не може використовуватися для укриття населення у зв'язку з відсутністю заглиблених приміщень.

Водночас розділом 12 Галузевих будівельних норм України В.2.2-00032684-001:2023 «Об'єкти для утримання (розміщення, поміщення) осіб», затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29.12.2023 № 1091, передбачено необхідність проєктування на таких об'єктах вбудованих захисних споруд цивільного захисту, які забезпечують можливість укриття 100 % осіб, що утримуються, та працівників, які можуть одночасно перебувати в установі.

Європейський комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – CPT) у звіті за результатами відвідування України з 16 по 27 жовтня 2023 року (CPT/Inf (2024) 20) та у відповіді України (CPT/Inf (2024) 39) наголошує на необхідності забезпечення безпеки утримуваних осіб у місцях несвободи, зокрема шляхом обладнання захисних споруд і розроблення процедур евакуації в умовах воєнних загроз.

Практика Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) у справах «Osman v. the United Kingdom» (1998) та «Kudła v. Poland» (2000) підкреслює позитивні зобов'язання держави щодо захисту права на життя та запобігання нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню з особами під її контролем, зокрема в умовах підвищеного ризику. У справі «Osman v. the United Kingdom» (1998) ЄСПЛ зазначив, що держава зобов'язана вживати розумних превентивних заходів за наявності реальної та невідворотної загрози життю, про яку було або мало бути відомо владі, з урахуванням необхідного балансу між інтересами безпеки та практичними можливостями. У справі «Kudła v. Poland» (2000) Суд наголосив на відповідальності держави за забезпечення належних умов тримання осіб, що перебувають під вартою, оскільки це безпосередньо пов'язано із захистом їхнього життя та гідності в умовах підвищеного ризику.

Порушення права на повагу до приватного життя.

5. Відповідно до статті 32 Конституції України ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Згідно зі статтею 286 Цивільного кодексу України та статтею 39-1 Закону України «Основи законодавства України про охорону

здоров’я» фізична особа має право на таємницю про стан свого здоров’я. Відомості про стан здоров’я належать до персональних даних, що підлягають особливому захисту відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Крім того, Законом України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» встановлено гарантії конфіденційності інформації щодо ВІЛ-статусу особи.

Під час ознайомлення з журналом первинного обстеження та надання медичної допомоги особам, які утримуються в ІТТ, встановлено, що в записі № 566 щодо громадянина Р. міститься інформація про наявність у нього ВІЛ-інфекції.

Зазначення в журналі відомостей про діагноз або ВІЛ-статус особи за відсутності нормативно визначеної необхідності та належного обмеження доступу до таких відомостей створює ризик розголошення конфіденційної інформації про стан здоров’я та може призвести до порушення права особи на збереження лікарської таємниці і захист персональних даних.

Порушення прав осіб з інвалідністю.

6. Під час відвідування встановлено, що приміщення ізолятора не в повній мірі відповідають вимогам Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» (зі зміною № 1) (далі – ДБН В.2.2-40:2018) щодо забезпечення доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Зокрема, камерні та санітарно-гігієнічні приміщення не пристосовані для користування особами зазначеної категорії (фото 10, 11). У ході відвідування встановлено відсутність окремих елементів безбар’єрності, необхідних для безпечного та самостійного користування приміщеннями, зокрема поручнів, інформаційних табличок і покажчиків, виконаних із застосуванням шрифту Брайля, а також інших засобів доступності, передбачених будівельними нормами.

Виявлені недоліки створюють перешкоди для безпечного та самостійного пересування осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення в межах ІТТ, а також можуть ускладнювати або унеможливлювати реалізацію ними права на рівний доступ до умов тримання та користування камерними і санітарно-гігієнічними приміщеннями.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області забезпечити контроль за усуненням порушень, виявлених у ході відвідування ізолятору.

2. Ізолятору тимчасового тримання № 1 Головного управління Національної поліції в Запорізькій області:

2.1. Забезпечити приведення камерних приміщень у відповідність до встановлених санітарно-гігієнічних вимог.

2.2. Забезпечити належний рівень природного освітлення у камерних приміщеннях.

2.3. Забезпечити утримуваним особам право на доступ до свіжого повітря шляхом обладнання вікон камерних приміщень з можливістю власноручно відкривати кватирки для провітрювання.

2.4. Обладнати камерні приміщення ІТТ антенами ефірного телебачення та радіодинаміками.

2.5. Вжити заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які утримуються в ІТТ, та працівників під час оголошення сигналу «Повітряна тривога», визначивши порядок їх укриття у безпечному місці.

2.6. Забезпечити конфіденційність інформації про стан здоров’я осіб, які утримуються в ІТТ, під час оформлення та зберігання документації.

2.7. Забезпечити доступність приміщень ІТТ для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018.

До звіту додаються: фотоматеріали на 3-х арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини **Юлія КОРОТКОВА**

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

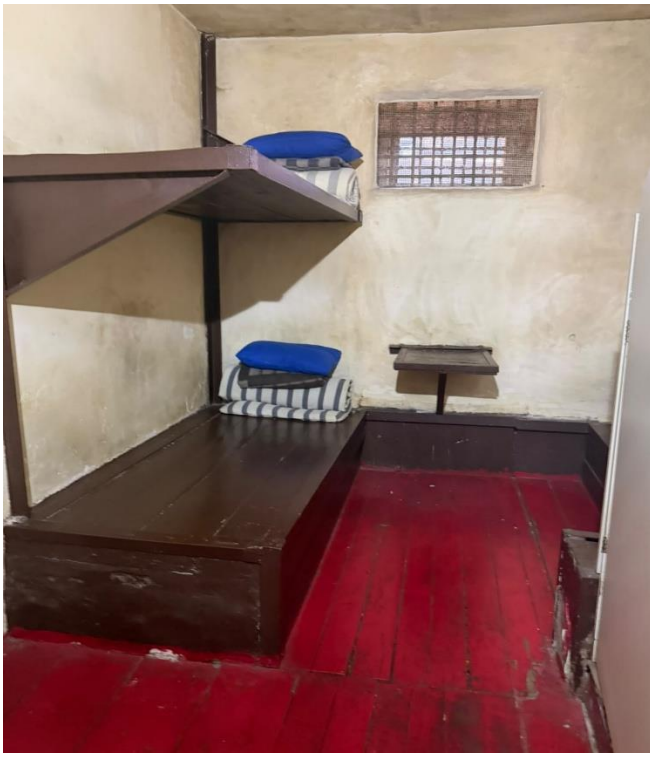

Фото 4

Фото 5

Фото 6

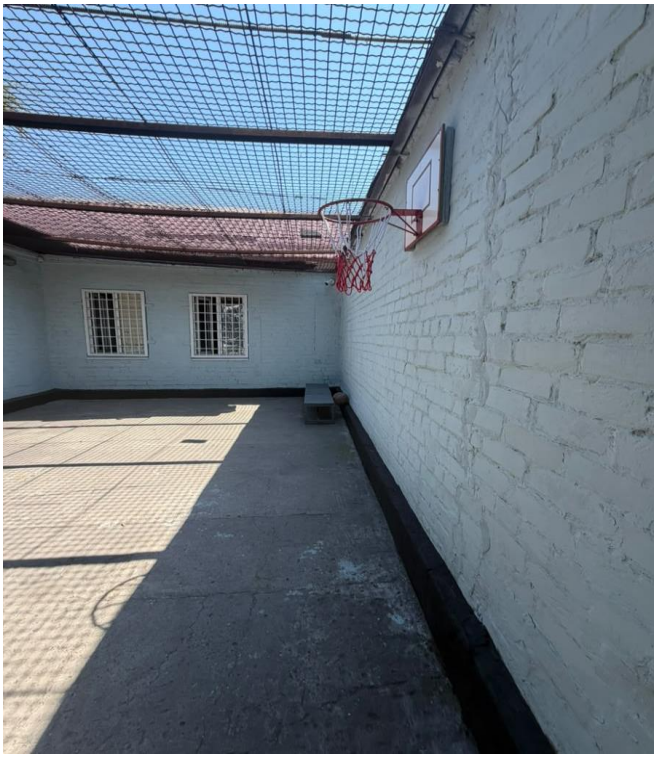

Фото 7

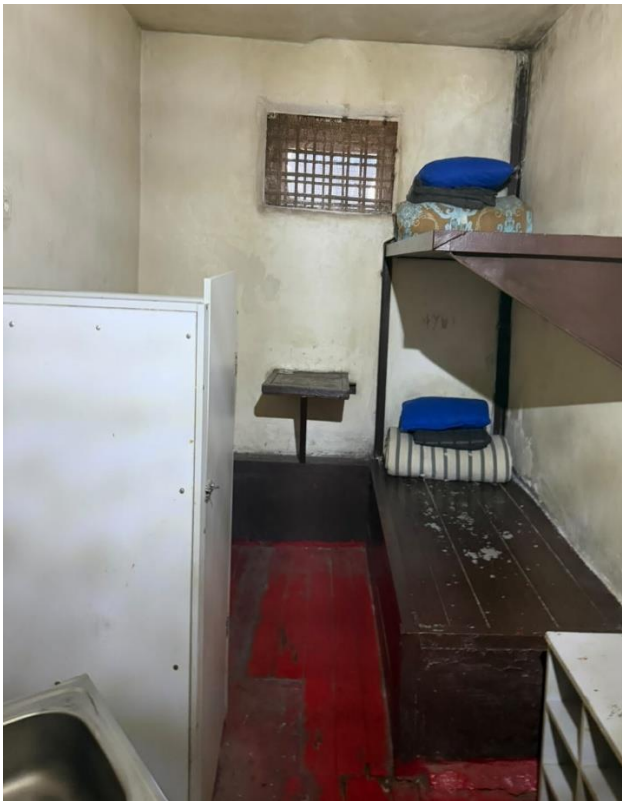

Фото 8

Фото 9

Фото 10

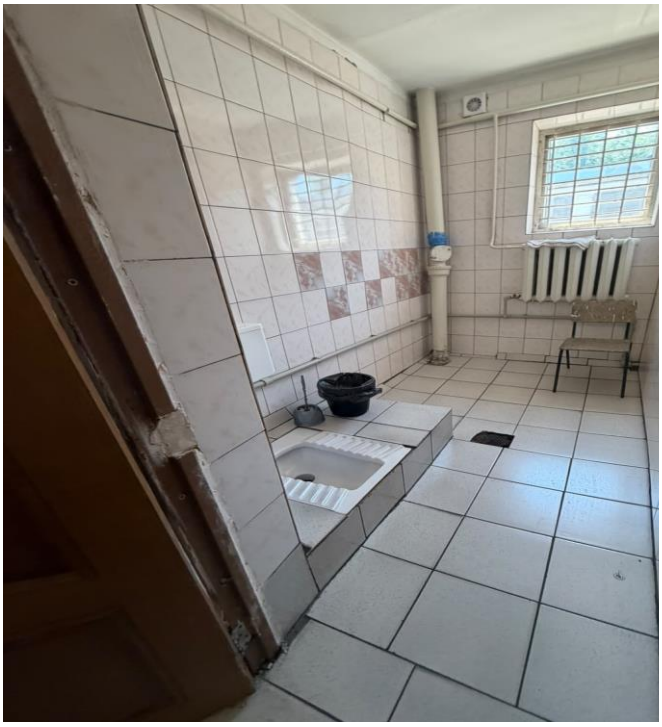

Фото 11

